

22.4.2024

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Tikkamäentie 16
80210 Joensuu

Osallisuusvaliokunnan vastaus lausuntopyyntöön alueellisesta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmasta vuosille 2024–2027: Outokumpu ja Polvijärvi

Aluevaltuuston hyväksymässä hyvinvointialueen palvelustrategiassa on määritelty sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkko tuleville vuosille. Lähtökohtia palvelujen uudistamiselle ovat pohjoiskarjalaiset ja heidän sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeet ja niiden muutos, henkilöstön riittävyys ja hyvinvointi, hyvinvointialueen talous sekä hyvinvointialueen strategia ja sen mukainen uudistuminen.

1. Lausunnon antava kunta/toimielin

Osallisuusvaliokunta

2. Lausunnon kirjaaja

Osallisuusvaliokunnan puolesta kehittämisasiantuntija Jertta Harinen.

3. Millaisia vaikutuksia järjestämissuunnitelmalla on asukkaisiin, asiakkaisiin ja/tai potilaisiin? Onko jokin tietty väestöryhmä, johon suunnitelman vaikutukset erityisesti kohdistuvat? Arvioinnissa voitte miettiä erityisesti palvelujen yhdenvertaisuutta, saatavuutta, saavutettavuutta; hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista, sekä ihmisten kokemusta hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta.

Digipalveluiden kehittäminen on hyvä ja myönteinen asia ja palvelee suurta osaa asukkaista, mutta digipalveluiden käyttöön on oltava saatavilla digitukea lähipalveluna. Osallisuusvaliokunta kannattaa toimivia puhelinpalveluita ja liikkuvien palveluiden pilotointia.

Polvijärven ja Outokummun välillä ei ole lainkaan julkista liikennettä. Polvijärven osalta erityisesti tiettyjen esimerkiksi kiireellisten palveluiden saavutettavuus vähävaraiselle tai autottomalle voi olla haastavaa ja autollisellekin kallista, jolloin palveluun hakeutuminen voi myös vähentyä. Tämä voi näkyä terveyserojen kasvamisena ja korjaavien palvelujen tarpeen lisääntymisenä myöhemmin. Järjestämissuunnitelma kohtelee asiakkaita eri ikäryhmissä epätasa-arvoisesti. Potilasturvallisuus on vaarassa, jos hoitoon ei ole varaa lähteä.

Polvijärvellä on erittäin hyvä hammashuolto ja työntekijät ovat varsin sitoutuneita työhönsä. Osallisuusvaliokunta kantaa huolta suun terveyden osaajien jäämisestä alalle ja alueelle. Osallisuusvaliokunta toivoo, että lasten suun terveydenhuollon palvelut järjestetään lähellä lapsen arkea esimerkiksi kouluilla. Julkisen liikenteen

22.4.2024

puute ja pitkät välimatkat lisäävät kustannuksia. Kenelle kustannukset tulevat, jos oppilaat tarvitsevat jatkohoitoaikoja hammaslääkärille, hyvinvointialueelle, kunnille vai perheille? Osallisuusvaliokunta esittää, että laajan palvelun soteasemille annettaisiin mahdollisimman suuri itsenäisyys hoitaa alueen asiat parhaalla mahdollisella tavalla, osallistaen asiantuntevaa henkilökuntaa palveluita suunniteltaessa.

4. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on asukkaisiin, asiakkaisiin ja/tai potilaisiin?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta

Kielteinen x

Merkittävän kielteinen

5. Millaisia ympäristövaikutuksia järjestämissuunnitelmalla on? Arvioinnissa voitte miettiä esimerkiksi liikenteestä ja rakennuksista aiheutuvia ympäristövaikutuksia ja kestävää kehitystä.

Ympäristövaikutuksia tulee olemaan liikenteen ja tyhjilleen jäävien rakennusten osalta. Digitaalisten palveluiden kehittäminen on ympäristövaikutusten näkökulmasta tärkeä tavoite, mutta digitaalisia palveluita ei ole olemassa niin paljon ja sillä tasolla, että se vielä kompensoisi asiakkaan vastaanottokäyntiä järjestämissuunnitelman aikataululla. Palveluihin hakeutuminen omin kyydein pitkien etäisyyksien päästä näyttää todennäköiseltä. Julkinen liikenne on monelta osin puutteellista tai sitä ei ole ollenkaan. Ympäristövaikutukset tulisivat lisääntymään kielteisesti liikkumisen osalta, jos hoitoon pääseminen siirretään kauemmaksi. Mitä on tulevaisuudessa?

Osallisuusvaliokunta toivoo ympäristövaikutusten arvioinnin tekemistä. Tällä hetkellä arviointia on vaikea tehdä, koska ei ole tarpeeksi tietoa.

6. Millaiset ympäristövaikutukset järjestämissuunnitelmalla on?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta (**osallisuusvaliokunta jättää vastaamatta**)

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

22.4.2024

7. Miten arvioitte järjestämissuunnitelman vaikuttavan hyvinvointialueen kustannuksiin ja resurssien riittävyyteen? Siirtykö suunnitelman toteutuksen myötä kustannuksia muille tahoille, esimerkiksi kunnille tai asiakkaille? Mitkä ovat taloudelliset vaikutukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?

Kauemmas siirtyvien palvelujen vaikutuksena voi olla ihmisten tuen ja avun tarpeen lisääntyminen sekä sen näkyminen esimerkiksi järjestöjen toiminnassa. Kauemmas siirtyvät palvelut voivat vaikuttaa myös korjaavien palvelujen tarpeen lisääntymiseen ja terveyserojen kasvamiseen. Tämä voi esimerkiksi näkyä terveyshaasteiden pahenemisena, jos hoitoihin ei hakeuduta ajoissa. Vähävaraiset ja ihmiset, joilla on haasteita liikkumisen kanssa saattavat myös jättää hakeutumatta palveluihin.

Järjestämissuunnitelmalla haetaan kustannussäästöjä ja henkilöstön riittävyyttä. Tästä aiheutuu asiakkaille ja kunnille huomattavia lisäkuluja esimerkiksi erikoissairaanhoidon lisääntyvien asiakasmäärien myötä.

8. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on hyvinvointialueen talouteen?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen X

Ei vaikutusta

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

9. Miten järjestämissuunnitelma vaikuttaa hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyteen? Arvioinnissa voitte mieltä esimerkiksi vaikutuksia hyvinvointialueen henkilöstön saatavuuteen sekä pito- ja vetovoimaan.

Osallisuusvaliokunta esittää huolensa hyvinvointialueen heikentyneestä pito- ja vetovoimasta.

Osallisuusvaliokunta näkee tärkeänä, että henkilöstöä osallistetaan liikkuvien palveluiden kehittämisessä. Tarvitaan lisää keskustelua ja kehittämistä siitä, liikkuuko asiakkaat vai henkilöstö. On tärkeä arvioida järjestämissuunnitelman vaikutuksia ja sitä, että saadaanko henkilöstöä kannustettua siirtymään alueelta toiselle. Työskentely omalla kotiseudulla olisi tärkeä mahdollistaa erilaisten työtehtävien tai teknologian käyttöönoton avulla.

Hyvinvointialueen pito- ja vetovoima on kärsinyt kovasti liian epävarmasta tilanteesta. Tilanteen rauhoittamiseksi palvelut kunnassa tulee säilyttää mahdollisimman kattavasti, jolloin myös työntekijöillä on uskoa ja luottamusta tulevaan.

Henkilöstö ja toimialueen sisäinen työskentely olisi suotavaa ottaa käyttöön tehokkaasti.

22.4.2024

10. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyteen?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen X

Ei vaikutusta

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

11. Muita huomioita järjestämissuunnitelmaan liittyen

On tärkeää resursoida ja kiinnittää huomiota järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön osana sote-henkilöstön osaamista laajan palvelun soteasemilla, niiden kiinteissä toimipisteissä sekä liikkuvissa lähipalveluissa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Esimerkiksi OLKA-toiminnan kehittäminen laajan palvelun sote-asetuille.

Asukkaiden osallistaminen hyvinvointialueen palveluiden järjestämissuunnitelmaan on hyvinvointialueen vastuulla ja tätä veloitetta toivoisi kunnioitettavan seuraavia alueita koskevissa valmisteluissa. Asukkaiden osallistaminen ei ole kuitattu kuntien tai vaikuttamistoimielimien lausunnoilla, vaan asukkaille tulisi järjestää mahdollisuus osallistua esimerkiksi kuulemistilaisuuteen.

Laki hyvinvointialueesta 29, 34 § nojalla vastuu kuulemisesta on Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella:

"Hyvinvointialueen toiminnasta on tiedotettava hyvinvointialueen asukkaille, palvelujen käyttäjille sekä järjestöille ja muille yhteisöille. Hyvinvointialueen tulee antaa riittävästi tietoja hyvinvointialueen järjestämistä palveluista, taloudesta, hyvinvointialueen hallinnossa valmistelussa olevista asioista ja niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Hyvinvointialueen on tiedotettava siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa."

Osallisuusvaliokunnan mielestä asukkaiden kuulemista ei tehdä riittävästi.

Osallisuusvaliokunta

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sote